

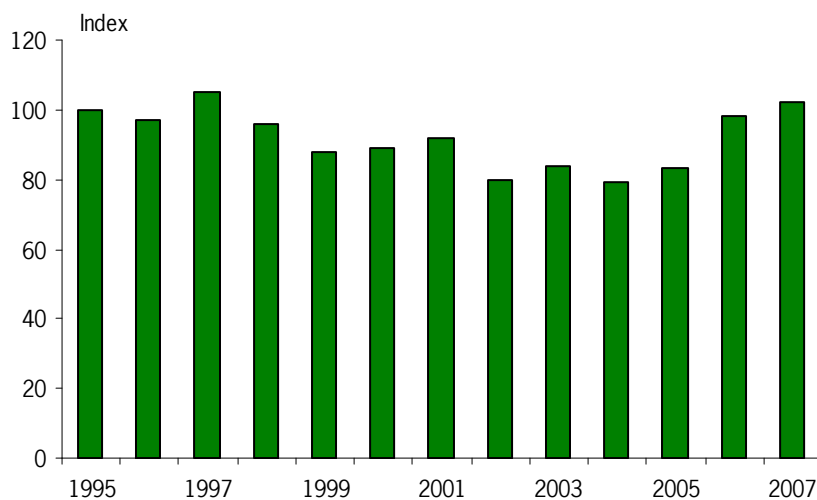
Actueel in historisch perspectief: arbeidsproductiviteit tussen 1995 en 2007

Krijn Poppe

De arbeidsproductiviteit is een indicator voor het meten van de economische prestatie van de agrarische sector en wordt vaak uitgedrukt in de netto toegevoegde waarde per arbeidskracht. De netto toegevoegde waarde kan ook worden omschreven als de beloning van de ingezette arbeid door de ondernemer en eventuele andere arbeidskrachten en van het in het bedrijf gestoken kapitaal. Met andere woorden, de netto toegevoegde waarde staat gelijk aan de totale opbrengsten van een bedrijf minus de directe kosten van het productieproces en de kosten van afschrijvingen van machines, werktuigen en gebouwen en de kosten als onderhoud, brandstof, werktuigen en algemene kosten.

De onderstaande figuur toont de ontwikkeling van de netto toegevoegde waarde tussen 1995 en 2007. Het wordt duidelijk dat de arbeidsproductiviteit met name in de jaren rond de millenniumwisseling ongunstig verloopt. In deze periode hadden veel agrarische ondernemers grote problemen met de verschillende ziekte-uitbraken, zoals de varkenspest, mond-en-klauwzeer en vogelgriep. Bovendien stonden de prijzen van melk en verschillende akkerbouwgewassen in deze jaren onder druk. Al die factoren hadden grote invloed op de opbrengsten en dus ook op de toegevoegde waarde. De genoemde ziekte-uitbraken, maar ook de mestproblematiek, gaven aanleiding tot een herstructurering van de dierlijke sector. Zij verstevigden het toch al voortschrijdende schaalvergrotingsproces: een sterke terugloop van het aantal bedrijven dat gepaard gaat met een forse toename van de bedrijfsomvang. Door de herstructurering van de sector herstelde de arbeidsproductiviteit in de laatste jaren weer.

Figuur 1 **Netto toegevoegde waarde per arbeidskracht, index 1994-1996 = 100**

Bron: De Bont en van der Knijff, verschillende jaren